

Шевчук О. С.,
здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
освітньої програми «Облік, аудит та оподаткування»;
науковий керівник:
Зоріна О. А.,
доктор економічних наук, доцент, професор кафедри
обліку, аудиту та оподаткування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту (м. Київ)

НАДХОДЖЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ ВІД ІНОЗЕМНИХ ПАРТНЕРІВ: МЕХАНІЗМ ПЕРЕДАВАННЯ ТА ОБЛІКУ НА ПРИКЛАДІ НАДХОДЖЕННЯ ЗАПАСІВ

Після повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України переважна більшість цивілізованого світу допомагає Україні в цьому збройному конфлікті. Окрім військово-технічної допомоги, держави-партнери надають гуманітарну допомогу, зокрема у вигляді запасів. Тому ми розглянемо механізм передавання гуманітарної допомоги від іноземних партнерів до осіб, які її потребують, та зупинимось на нюансах обліку посередницької неприбуткової організації на прикладі надходження запасів.

Відповідно до Закону України №1192 [1] гуманітарна допомога – це безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги.

Гуманітарна допомога за своєю суттю є різновидом благодійної допомоги, тому згідно з Законом України №5073-VI [2] має дотримуватись вимог законодавства, надаватися відповідно до обставин, реальних потреб, та згоди отримувачів такої допомоги.

В операціях з передачею гуманітарної допомоги можуть бути задіяні три сторони, а саме: донори, отримувачі та набувачі. Їх взаємодію зображено на рис.1.

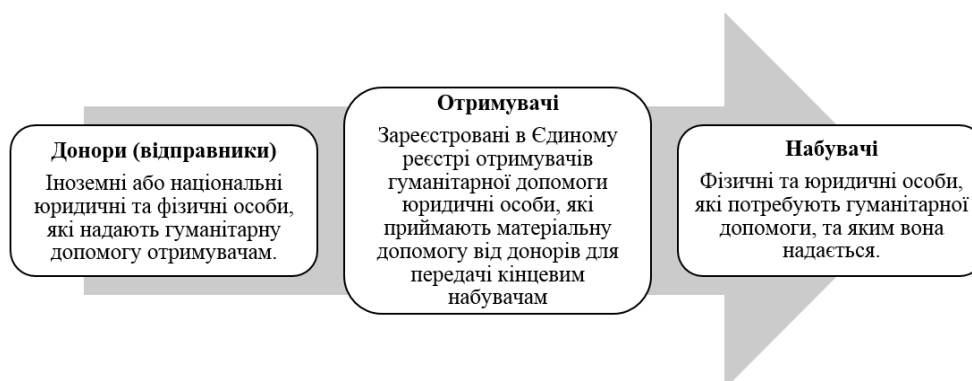

Рис.1. Процес передавання гуманітарної допомоги

Джерело узагальнено автором на основі [3], [7]

Облік та звітність операцій пов'язаних з гуманітарною допомогою ведуть отримувачі та набувачі допомоги у Порядку відповідно до Наказу Міністерства Фінансів України №298 [3], встановленому Міністерством фінансів. Якщо облік за отриманням та використанням гуманітарної допомоги відсутній, вважається, що вона використана не за цільовим призначенням [1].

В період воєнного стану, КМУ виніс Постанову № 953 [4], яка регулює пропуск гуманітарної допомоги через кордон України. Відповідно до цієї постанови допомогу визнають гуманітарною лише при поданні на митному пропуску декларації про перелік товарів, що визнаються гуманітарною допомогою.

Нагадаємо, що запаси – це оборотні активи, які утримуються для подальшого продажу, або власного споживання [5]. Запаси за своєю суттю належать до натуральної форми, а отже, за певних умов можуть бути визнані гуманітарною допомогою.

Одержану гуманітарну допомогу у вигляді запасів підприємство відображає за дебетом рахунків класу 2 «Запаси» в кореспонденції з кредитом рахунку 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Подальші операції наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

**Облік отримання та передачі набувачам гуманітарної допомоги
у вигляді запасів**

№	Зміст господарської операції	Первинний документ	Дт	Кт
Оприбуткування гуманітарної допомоги				
1	Відображено вартість отриманих запасів у вигляді гуманітарної допомоги для передачі набувачам	<i>Декларація та один з наступних документів:</i> 1. Міжнародна товарно-транспортна накладна (CMR). 2. Перелік товарів гуманітарної допомоги з їх вартістю та характеристиками (інвойс). 3. Будь-який документ, який вказує вартість гуманітарної допомоги. 4. Акт оцінки справедливої вартості у разі	20 «Виробничі запаси»	48 «Цільове фінансування і цільові надходження»

Продовження таблиці

		відсутності їх вартості		
Одержувач передає гуманітарну допомогу кінцевим набувачам – юридичній особі				
2.1	Відображено безкоштовну передачу набувачам гуманітарної допомоги	Договір надання гуманітарної допомоги. Акт приймання-передачі	37«Розрахунки з різними дебіторами» / 68«Розрахунки за іншими операціями»	20 «Виробничі запаси»
3.1	Запаси списуються на витрати діяльності	Звіт про цільове використання (вільна форма, не затверджена законодавством)	92 «Адміністративні витрати»/ 94«Інші витрати операційної діяльності»	37«Розрахунки з різними дебіторами» / 68«Розрахунки за іншими операціями»
Кінцевий набувач – фізичні особи				
2.2	Запаси списуються на витрати діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Наказ про роздачу гуманітарної допомоги 2. Внутрішній акт приймання переміщення запасів (у випадку, якщо гуманітарка рахується за однією підзвітною особою, але задля розповсюдження передається іншим підзвітним особам) 3. Звіт відповідальної особи про передану гуманітарну допомогу та списки/відомість кінцевих набувачів гуманітарної допомоги 4. Акт на списання запасів у відповідності до переданої кількості. 	92 «Адміністративні витрати»/ 94«Інші витрати операційної діяльності»	20«Виробничі запаси»

Джерело сформовано автором на основі [6], [7]

Гуманітарна допомога має бути оприбуткована та перенесена до бухгалтерських реєстрів неприбуткової організації. Митна вартість запасів, отриманих від іноземних відправників, відображається в обліку та звітності в національній валюті шляхом її перерахунку відповідно до НП(С)БО 21 [8].

Вартість запасів переноситься з супровідних документів та перераховується в національну валюту за курсом НБУ на дату отримання гуманітарної допомоги.

Списуються запаси за датою формування акту на списання запасів.

Таким чином ми з'ясували, що передавання гуманітарної допомоги від іноземних партнерів до кінцевих споживачів відбувається через посередницькі неприбуткові організації, внесені в Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги, та розглянули на прикладі надходження запасів як отримувачі ведуть бухгалтерський облік операцій з гуманітарною допомогою.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про гуманітарну допомогу» №1192 від 22.10.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 03.03.2024)
2. Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» №5073-VI від 05.07.2012р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 03.03.2024)
3. Наказ Міністерства фінансів України «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги» № 298 від 14.12.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (дата звернення: 03.03.2024)
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» № 953 від 5 вересня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/953-2023-%D0%BF#n83> (дата звернення: 03.03.2024)
5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом МФУ від 20.10.1999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення: 03.03.2024)
6. Бухгалтерський облік гуманітарної допомоги. 2022. URL: https://podatok.ednannia.ua/BuhObl_A4.pdf
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджено Міністерством фінансів України від 30.11.1999 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення: 03.03.2024)
8. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів»: затв. наказом МФУ від 10.08.2000 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 03.03.2024)